

***Kronkelweg te Vissenaken
(gem. Tienen)***

***Archeologische vooronderzoek door middel van
Proefputten***

E. Van de Velde, T. Deville en
S. Houbrechts

Opgraving

☐

Prospectie

☒

Vergunningsnummer:

2011/230

Naam aanvrager:

VAN DE VELDE Ellen

Naam site:

Tienen, Kronkelweg

1. Inhoudsopgave

1. Inhoudsopgave	3
2. Colofon	5
3. Administratieve gegevens	6
3.1. Onderzoeksgegevens	6
3.2. Locatiegegevens	6
4. Inleiding	7
4.1. Onderzoekskader	7
4.2. Onderzoeksteam	8
4.3. Dankwoord	8
4.4. Uitwerking en rapportage	8
5. Landschappelijke ontwikkeling	9
5.1. Algemeen	9
5.2. Geomorfologie en bodem	11
4.3. Historische ligging	15
4.4. Archeologische waarden	16
6. Resultaten Veldonderzoek	21
6.1. Veldonderzoek	21
6.2. Bodemopbouw	21
6.3. Sporen en structuren	23
6.4. Vondsten	24
7. Conclusie	25
7.1. Inleiding	25
7.2. Beantwoording onderzoeksvragen	25
8. Aanbevelingen	27

9. Bibliografie.....	28
10. CD-ROM	29
11. Lijst met gebruikte dateringen.....	30

Bijlagen

Bijlage 1:	Allesporenkaart
Bijlage 2:	Profielen
Bijlage 3:	Sporenlijst

2. Colofon

Condor Rapporten 60

Kronkelweg, Gemeente Vissenaken

Archeologisch vooronderzoek door middel van proefputten

Auteurs: E. Van de Velde, T. Deville & S. Houbrechts

In opdracht van: Kerkfabriek Sint-Pietersbanden Vissenaken

Foto's en tekeningen: Condor Archaeological Research bvba, tenzij anders vermeld

Condor Archaeological Research bvba, Bilzen, augustus 2011.

Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of op welke wijze dan ook zonder vooraf schriftelijke toestemming van de uitgevers.

Condor Archaeological Research bvba

Martenslindestraat 29,

3742 MARTENSLINDE (BILZEN)

Tel 0032 (0)498 59 38 89

E-mail: info@condorarch.be

www.condorarch.be

3. Administratieve gegevens

3.1. Onderzoeksgegevens

Datum veldwerk:	29-06-2011
Uitvoerder:	Condor Archaeological Research bvba
Condor Rapporten:	60
Opdrachtgever:	Kerkfabriek Sint-Pietersbanden Vissenaken Kronkelweg 1 3300 Tienen - Vissenaken
Onderzoeksvorm:	Prospectie met ingreep in de bodem, proefputten
Vergunningsnummer:	2011/230 en 2011/230(2)
Naam aanvrager:	Ellen Van de Velde
Naam site:	Vissenaken, Kronkelweg
Bevoegd gezag:	Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant

3.2. Locatiegegevens

Provincie:	Vlaams-Brabant
Gemeente:	Tienen - Vissenaken
Plaats:	Vissenaken
Toponiem:	Kronkelweg
Kadastrale gegevens:	Afdeling: 8 Sectie: C Nrs.: 178C , 179F en 181C
Kaartblad:	/

4. Inleiding

4.1. *Onderzoekskader*

Op woensdag 29 juni 2011 heeft Condor Archaeological Research bvba in opdracht van Kerkfabriek Sint-Pietersbanden Vissenaken een proefputtenonderzoek uitgevoerd aan de Kronkelweg te Vissenaken, provincie Vlaams-Brabant. Het onderzoek vindt plaats naar aanleiding van werken aan de pastorie, waarbij het bestaande gebouw zal worden verbouwd en tevens een nieuwe vleugel aan het geheel zal worden toegevoegd. De oppervlakte van het terrein bedraagt 152m² en is in gebruik als publiek toegankelijk grasveld. Binnen deze zone worden voornamelijk restanten verwacht van de niet langer bestaande vleugel van de pastorie, die afgebeeld staat op verschillende 18^e en 19^e eeuwse kaarten.

Het doel van het proefputtenonderzoek is om alle eventueel aanwezige archeologische resten te lokaliseren en te documenteren. Op basis hiervan wordt, indien de resultaten positief zijn, een op te graven zone afgebakend. In het voorliggend rapport worden de resultaten van het onderzoek beschreven. Op basis hiervan worden aanbevelingen gedaan voor een eventueel vervolgonderzoek.

De volgende onderzoeksvragen zijn opgesteld, die beantwoord dienen te worden op basis van het veldwerk:

- Welke invloed had het fysisch milieu op de bewaringstoestand van het archeologisch erfgoed?
- Zijn er (nog) grondsporen aanwezig?
- Hebben de bodemsporen een natuurlijke of antropogene oorsprong en/of vulling?
- Maken de archeologische bodemsporen deel uit van een grotere structuur?
- Welke vondstcategorieën zijn er teruggevonden?
- Wat is de datering van het vondstmateriaal?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale geschiedenis?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?

4.2. Onderzoeksteam

Het onderzoeksteam van Condor Archaeological Research bestond uit:

- E. Van de Velde Veldwerk en rapportage
- T. Deville Veldwerk en rapportage
- S. Houbrechts Digitalisatie

4.3. Dankwoord

Dankzij de medewerking en het vertrouwen van verschillende partijen kon er tijdens dit project voortvarend worden gewerkt. In het bijzonder danken we de opdrachtgever Kerkfabriek Sint-Pietersbanden Vissenaken voor de voortvarende medewerking, Van Eycken Trans voor het voorzien van de graafmachine, dhr. Tom Debruyne (PORTIVA) voor de begeleiding en Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant.

4.4. Uitwerking en rapportage

Na het veldonderzoek worden de onderzoeksgegevens uitgewerkt en geanalyseerd. Ter afronding van het archeologisch vooronderzoek is het voorliggend eindrapport samengesteld.

5. Landschappelijke ontwikkeling

5.1. Algemeen

De ligging van archeologische vindplaatsen is in hoge mate gerelateerd aan het natuurlijke landschap. Het huidige landschap is het resultaat van een lange en complexe ontwikkeling. Dit landschap is ontstaan onder invloed van verschillende fysische processen die onderling sterk met elkaar verwant zijn, zoals de geomorfologie, de bodem en de hydrologie. De verschillende landschapstypen die zich hebben gevormd, vormen de basis voor het archeologische verwachtingsmodel. De laatste 3000 jaar heeft de mens een grote invloed uitgeoefend op het landschap. Vooral de laatste 150 jaar heeft de mens het landschap weten aan te passen aan zijn behoeften en is het landschap dan ook langzaamaan minder bepalend geworden voor de inrichting en het gebruik hiervan.

Het onderzoeksgebied sluit meteen aan op de nog bestaande pastorijsmuur en heeft een totale oppervlakte van circa 152m². Het terrein waarop het plangebied zich bevindt, ligt aan de Kronkelweg (*afbeelding 1*). Het plangebied bestaat uit een grasland dat publiek toegankelijk is en waarop geregeld sociale activiteiten georganiseerd worden (*afbeelding 2*).

Afbeelding 1: Topografische kaart van het plangebied (paars kader) en omgeving¹.

Afbeelding 2: Luchtfoto van het plangebied (paars kader) en omgeving².

¹ NGI, 2008.

5.2. Geomorfologie en bodem

Geomorfologisch gezien ligt het plangebied in leemgebied dat in het zuiden grenst aan de Haspengouwse leemstreek. In dit gebied komen eolische leemafzettingen voor uit het Pleistoceen. De leem is hier door de wind afgezet tijdens de Weichsel-ijstijd. Er worden twee afzettingsperioden onderscheiden: het Hesbayaan en het Brabantiaan.

- **Brabant Leem op Haspengouw Leem**
- **Brabant Leem op Haspengouw Leem**
- **Colluvium**
- **Beekalluvium**
- **Zandleemafzettingen**

Afbeelding 3: Kwartairgeologische kaart van het plangebied (paars kader) en omgeving³.

² Microsoft Bing.

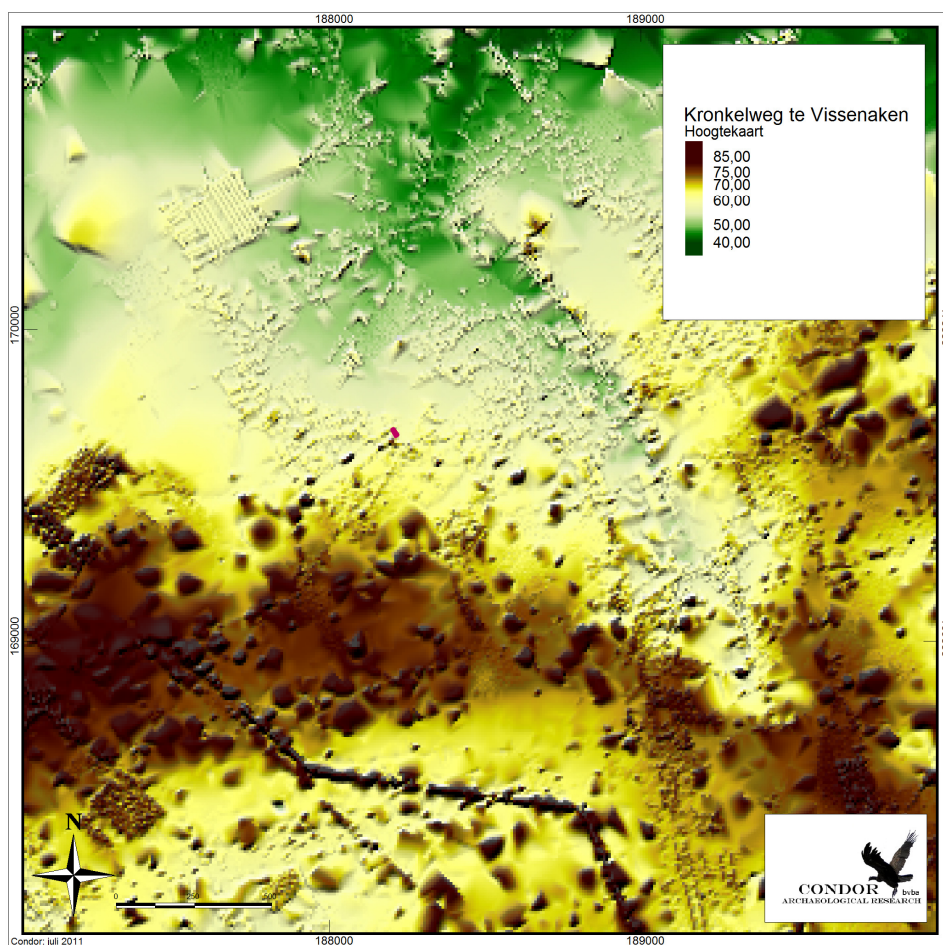
³ Goossens 2007.

Het Hesbayaan is een koude, zeer vochtige periode met veel neerslag. In deze periode worden afwisselend leem en zand afgezet. Deze afwisseling noemt men de Haspengouwse leem. Het jongere Brabantiaan is een koude, maar veel drogere periode met weinig of geen neerslag. De leem afgezet in deze periode, noemt men het Brabant leem. Deze leem wordt tijdens het Subatlanticum gedeeltelijk ontkalkt. Hierdoor omvat het Brabant leem een ontkalkt en onderliggend kalkrijk gedeelte.

Het Holoceen, volgend op het Pleistoceen, wordt gekenmerkt door een vochtig, gematigd klimaat wat gezorgd heeft voor erosie. De mens heeft dit proces versterkt door de vele ontbossingen en het wegruimen van de leem. De erosie doet vele kleine depressies ontstaan, die zich later met afgespoelde leem of colluvium kunnen opvullen. Ten noordwesten van het plangebied ligt een dergelijke smalle depressie waar colluvium verwacht wordt.

Binnen het plangebied ligt Brabant leem aan de oppervlakte met daaronder Haspengouw leem.

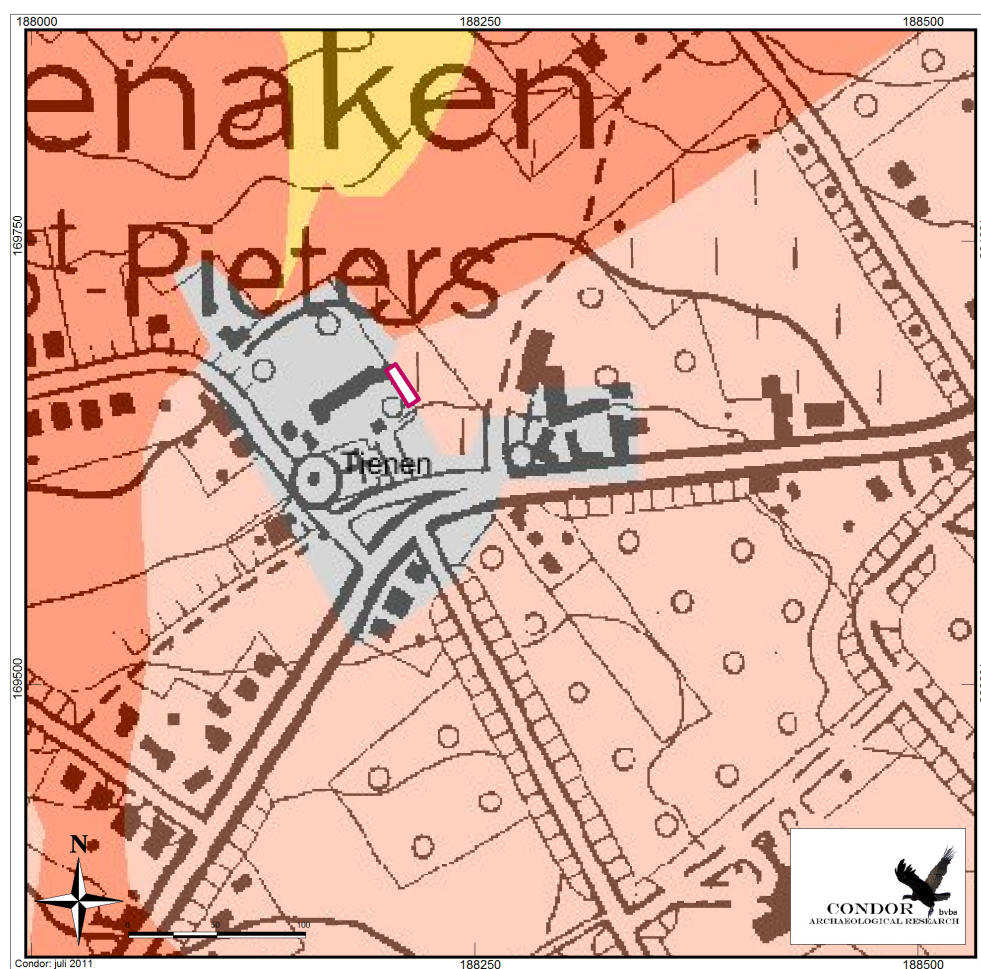
Op de hoogtekaart opgesteld voor het plangebied en zijn omgeving (*afbeelding 4*) is te zien dat het plangebied op een overgangszone ligt van een hoger gelegen rug in het zuiden naar een lager gelegen vlakte in het noorden.

Afbeelding 4: Hoogtekaart van het plangebied (paars kader) en omgeving.

Het plangebied bevindt zich in de zandleemstreek. Volgens de bodemkaart van Vlaanderen ligt het plangebied aan de rand van een bebouwde zone. Binnen het plangebied wordt een droge leembodem verwacht met textuur B-horizont (*afbeelding 5*). In dergelijke bodems heeft leem- of klei-migratie plaatsgevonden waardoor een compacte leem- of klei-aanrijdingslaag (de B-horizont) ontstaat.⁴

⁴ Erynck *et al.* 2009, pp. 32-34.

- **Bebouwde zones**
- **Aba: droge leembodem met textuur B-horizont**
- **Aca: matig droge leembodem met textuur B-horizont**
- **sLca: matig droge zandleembodem met textuur B-horizont**

Afbeelding 5: Bodemkaart van het plangebied (roze kader) en omgeving⁵.

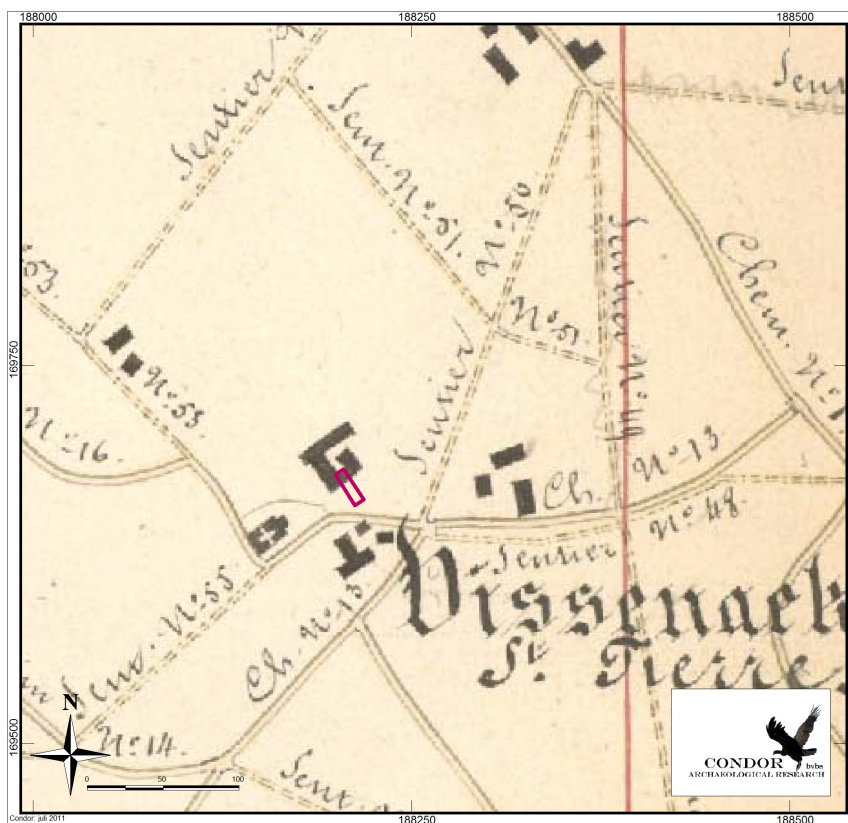
⁵ AGIV, 2010.

4.3. Historische ligging

Op de Ferrariskaart (eind 18de eeuw, *afbeelding 6*) is de pastorie duidelijk te zien, meteen ten noordoosten van de Sint-Pieterskerk. Het domein wordt omgeven door akkers en ook een boomgaard is aanwezig. Op de atlas van de buurtwegen (1840, *afbeelding 7*) is eenzelfde beeld zichtbaar met de kerk en de pastorie, alleen de indeling van de verschillende vleugels van de pastorie lijkt anders te zijn. Wel tonen beide kaarten dat de pastorie zich hoofdzakelijk ten noorden en ten westen van het plangebied ontplooit.

Afbeelding 6: Ferrariskaart met aanduiding van het plangebied (zwart kader) en omgeving.

Afbeelding 7: Atlas van de Buurtwegen met aanduiding van het plangebied (roze kader) en omgeving.

4.4. Archeologische waarden

Volgens de data beschikbaar in de Centraal Archeologische Inventaris (CAI) is er in de omgeving van het plangebied één vondstmelding bekend, met name de nabijgelegen Sint-Pieterskerk (CAI-nummer 2.562 - *afbeelding 8*). De geschiedenis van beide gebouwen is door hun functie nauw met elkaar verbonden.

Afbeelding 8: Uitsnede uit de Centraal Archeologische inventaris met aanduiding van het plangebied (roze kader) en omgeving.

De pastorie is in 1636 gebouwd in opdracht van pastoor Willem Van Tulder. Het gebouw is opgetrokken in Vlaamse renaissancestijl met zijn typische speklagen in witte steen van Gobertange. De grote en ruime pastorie bevat ook een schuur en stallen. De aanpalende hof en boomgaard zijn goed voor een extra 2,60 ha grond. Mogelijk is er ook enige tijd een bierbrouwerij verbonden geweest aan de pastoorswoning. In de eerste helft van de 17e eeuw, wanneer de mooie pastorie goed onderhouden werd, kende de nabijgelegen éénbeukige Sint-Pieterskerk echter een periode van verwaarlozing en verval. Het onherstelbare gebouw werd uiteindelijk in 1767 afgebroken en vervangen door een nieuwe kerk. De bouwwerken gingen van start op 27 april 1767 en de kerk werd ingewijd op 23 december van hetzelfde jaar. Het nieuwe gebouw is opgetrokken in baksteen doorspekt met witte hardsteen van Gobertange (*afbeelding 9*). Rond dezelfde periode ondergaat ook de pastorie enkele verbouwingen.

Afbeelding 9: Sint-Pieterskerk zoals gebouwd in de 18^e eeuw. Toren gerenoveerd in de eerste helft van de 20^e eeuw.

Rond het midden van de 18^e eeuw maakt men aan de pastorie verschillende aanpassingen. De deur en de ramen van het hoofdgebouw werden aangepast aan de heersende bouwstijl en ook het interieur kreeg een update. In de 20^e eeuw zal men de gevel bedekken met mortel en kalk. Deze gevelbekleding wordt in 1958 verwijderd waardoor de oorspronkelijke gevel weer tevoorschijn komt met de witte speklagen en de bouwdatum (ANNO 1636), maar ook met sporen van de verschillende verbouwingswerken (*afbeelding 10*).

Afbeelding 10: pastorij met opnieuw vrijgemaakte voorgevel.

Voor de pastorij staat een inrijpoort met duiventil die vermoedelijk gelijktijdig is gebouwd met de pastorij (*afbeelding 11*). Ook dit vierkante gebouw wordt opgetrokken in baksteen en de poortingang krijgt een afwerking met een witstenen deuromlijsting die voorzien is van een druiplijst. De pastorij doet tegenwoordig niet langer dienst als pastoorswoning, maar wordt gebruikt als (feest)zalencomplex van de parochie. Op 6 juli 2001 raast een storm over het domein die twee oude beuken doet breken onderaan de stam. De bomen komen terecht op het poortgebouw waaronder feestvierders staan te schuilen. Niemand raakt gewond, maar het gebouw heeft een renovatie nodig.

Afbeelding 11: inrijpoort met duiventil na de restauratie ten gevolge van twee omgevallen bomen

6. Resultaten Veldonderzoek

6.1. *Veldonderzoek*

Bij de start van het archeologische onderzoek was een proefputtenonderzoek voorzien waarbij in totaal circa 15% van het terrein zou worden opengelegd. Door de aanwezigheid van leidingen en een oude mazouttank binnen het plangebied en de specifieke onderzoeksvraag is in overleg met dhr. Tom Debruyne (PORTIVA) overeengekomen om een beperktere oppervlakte open te leggen.

Evenredig verspreid over het plangebied zijn twee proefputten aangelegd. Werkput 1 meet 4,2 m in de breedte en 3,4 m in de lengte (circa 14 m²). Werkput 2 ligt ten noorden van werkput 1, meteen tegen de huidige pastorijsmuur en is 60 cm breed en 2 m lang (circa 1 m²). Hierdoor wordt er een totale oppervlakte van 15 m² opengelegd wat neerkomt op een dekking van 10 %.

De onderzoeksvlakken zijn aangelegd in de top van de C-horizont, op een diepte van circa 100 cm onder het maaiveld. De onderzoeksvlakken zijn manueel met de schop bijgeschaafd. Alle vlakken zijn gefotografeerd en digitaal ingetekend. Met een metaaldetector is de aanwezigheid van metalen vondsten in de bodem nagegaan. In elke proefsleuf is één profielkolom opgepoetst, gefotografeerd, ingetekend op schaal 1/20 en beschreven. De bovenzijde is in alle profielen het maaiveld, de bodem het aangelegde onderzoeksvlak in werkput 2. In werkput 1 is het profiel enkele tientallen centimeters dieper afgestoken dan het aangelegde onderzoeksvlak zodat ook meteen enkele sporen gecoupeerd zijn. Om de profielgegevens te vervolledigen is in werkput 1 een boring geplaatst om ook onder vlak 2 de bodemopbouw te inventariseren en hierbij op zoek te gaan naar de ontkalkingsgrens. De diepte van elk vlak ten opzichte van het maaiveld wordt weergegeven volgens de Tweede Algemene waterpassing (TAW). De locatie van de putten is ingemeten in Lambert 72-coördinaten.

6.2. *Bodemopbouw*

De bodemopbouw van het plangebied is bestudeerd door een profiel over de volledige breedte van elke werkput. Deze gegevens zijn aangevuld met een boring om

ook de diepere bodemopbouw te registreren. Binnen het plangebied ligt weinig zandige leem aan de oppervlakte. Deze leem behoort tot het Brabant leem en wordt gekenmerkt door twee lagen: een ontkalkte zone bovenaan en een kalkrijke zone dieper in de bodem. Deze grens doet zich normaal voor op een diepte van 2,5 à 3 m beneden het maaiveld. Meteen onder het maaiveld is de bodem verstoord. Deze verstoring wordt toegeschreven aan de verschillende bouw- en verbouwingsfasen op het domein van de pastorie, haar bijgebouwen en haar omheining. De verstoorde leemlagen (S003 en S004) bevatten dan ook voornamelijk fragmenten van bouw materiaal. Onder de verstoorde lagen zit de compacte en aangerijkte B-horizont (S001). Op ongeveer 106 cm beneden het maaiveld gaat deze B-horizont over naar de C1-horizont (S002). Onder deze ontkalkte leemlaag wordt een kalkrijk leempakket verwacht. In plaats daarvan bestaat de C2-horizont (S005) niet uit een leem- maar uit een siltig zandpakket. De overgang van de leem- naar de zandlaag doet zich voor op circa 300 cm beneden het maaiveld.

Afbeelding 12: bodemprofiel in Werkput 1 (vlak 2) met aanduiding van de verschillende bodemlagen. Het onderscheid tussen B- en C1-horizont is nauwelijks zichtbaar.

6.3. *Sporen en structuren*

Tijdens het onderzoek zijn in totaal twee werkputten ontgraven. Werkput 1 is aangelegd onder de verstoorde bodemlagen in de textuur B-horizont. Op dit niveau zijn enkele duidelijke kuilen zichtbaar. Ze hebben een grijze vulling met een weinig bruine vlekken en bevatten stukjes baksteen, natuursteen en mergel. Vermoedelijk gaat het hier om afvalkuilen. De ronde vorm van de kuilen lijkt een interpretatie als leemwinningskuilen te ontkrachten, maar dit kan niet met zekerheid gezegd worden. Hetzelfde soort kuilen komt ook in de veel kleinere werkput 2 aan het licht. De kuilen worden in verband gebracht met de aanwezigheid van de kerk en de pastorie op het domein en kunnen gedateerd worden in de nieuwe of nieuwste tijd.

Afbeelding 13: Overzichtsfoto van werkput 1 in zuidwestelijke richting.

Werkput 2 is aangelegd tegen de huidige pastorie muur om de structuur en haar fundering onder de loop te nemen (*afbeelding 14*). De muur kent een jongere datering dan de laatste verbouwingsfase van de pastorie (midden 18^e eeuw). Aan de fundering is te zien dat de structuur niet op een ouder exemplaar of op de fundering van een voormalig gebouw opgetrokken is. De muur is gemaakt in baksteen en rust op een

fundering die bestaat uit drie verschillende lagen. Onder de bakstenen zit een laag regelmatig gekapte en geschikte natuurstenen. Deze steunt op zijn beurt op een rode bakstenen puinlaag die rust op een lichtgrijs lichtbruine leemlaag met enkele onregelmatige brokken natuursteen erin.

Afbeelding 14: pastorijmuur (links) en haar fundering (rechts)

6.4. Vondsten

Bij het proefputtenonderzoek zijn geen archeologisch relevante vondsten ingezameld die wijzen op menselijke activiteit in het verleden binnen het plangebied. De geroerde lagen meteen onder het maaiveld leverden enkele kleine aardewerkfragmenten op uit de nieuwe of nieuwste tijd. Daarnaast zijn er bij het onderzoek geen artefacten aangetroffen.

7. Conclusie

7.1. Inleiding

Het plangebied aan de Kronkelweg is gelegen in het noorden van de huidige kern van Vissenaken. Meteen ten oosten van het plangebied ligt de pastorie van de Sint-Pieterskerk. Momenteel wordt het plangebied afgescheiden van dit domein door een muur, maar de funderingen van de reeds verdwenen vleugel van de pastorie kunnen binnen het plangebied worden verwacht. Door middel van een proefputtenonderzoek is deze verwachting getoetst. Op basis van de resultaten kan Ruimte en Erfgoed een besluit nemen met betrekking tot een eventueel vervolgonderzoek.

Tijdens het veldonderzoek zijn geen indicatoren gevonden die wijzen op de aanwezigheid van restanten van de oude pastorievleugel of een andere archeologische vindplaats binnen het plangebied.

7.2. Beantwoording onderzoeksvragen

- *Welke invloed had het fysische milieu op de bewaringstoestand van het archeologisch erfgoed?*

De bewaringstoestand van de archeologisch relevante bodemlagen is goed. Meteen onder het maaiveld is de bodem verstoord door verbouwings- of afbraakwerken aan de pastorie, maar daaronder tekenen kuilen zich nog helder af tegen de natuurlijke bodem. Bioturbatie heeft geen ingrijpende gevolgen gehad voor de leesbaarheid van het archeologische erfgoed.

- *Zijn er (nog) grondsporen aanwezig? Hebben de bodemsporen een natuurlijke of antropogene oorsprong en/of vulling?*

Binnen het plangebied zijn geen sporen aangetroffen van de thans verdwenen pastorievleugel. Meteen onder het maaiveld zijn er de antropogeen gestoorde leemlagen die in verband gebracht worden met activiteiten rond of aan de Sint-Pieterskerk en de pastorie. Onder deze lagen tekenen verschillende grote (afval)kuilen zich af met in hun vulling fragmenten van bouwafval.

- ***Maken de archeologische bodemsporen deel uit van een grotere structuur?***

De sporen op zich vormen geen deel uit van een grotere structuur. De sporen zijn wel toe te schrijven aan activiteiten gelinkt aan de Sint-Pieterskerk en de pastorie uit de nieuwe en nieuwste tijd. Alleen de kerk gaat terug op een ouder en meer eenvoudig exemplaar waarvan de bouwdatum onbekend is.

- ***Welke vondstcategorieën zijn er teruggevonden? Wat is de datering van het vondstmateriaal?***

Bij het proefsleuvenonderzoek zijn geen archeologisch relevante vondsten aangetroffen. In de verstoorde lagen meteen onder het maaiveld zijn fragmenten bouwpuin en enkele kleine fragmenten aardewerk uit de nieuwe en nieuwste periode vastgesteld. De vulling van de kuilen bevat eveneens fragmenten van bouwpuin en wordt in dezelfde periode geplaatst.

- ***Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?***

De sporen behoren tot de nieuwe en/of nieuwste tijd en zijn toe te schrijven aan activiteiten op en rond de pastorie en de Sint-Pieterskerk.

- ***Wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van lokale en regionale geschiedenis?***

Het onderzoek heeft geen informatie opgeleverd die kennisleemtes van lokale en regionale geschiedenis kan aanvullen. Na vergelijking met historisch bronnenmateriaal en de resultaten van het proefputtenonderzoek wordt verwacht dat de restanten van de oude pastorievleugel eerder ten noorden van het plangebied, op hetzelfde grasveld of achter de nog bestaande bouwvolumes, gezocht moeten worden. Een tweede mogelijke locatie is aan de andere zijde van de pastoriemuur dan dewelke nu onderzocht werd, met name binnen de omheinde oppervlakte van de pastoriegebouwen.

- ***Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek?***

Voor het plangebied zoals afgebakend voor dit onderzoek lijkt een vervolgonderzoek niet noodzakelijk.

8. Aanbevelingen

Uit de resultaten van het proefsleuvenonderzoek aan de Kronkelweg te Vissenaken is gebleken dat binnen het plangebied geen archeologisch relevante sporen zijn aangetroffen die een vervolgonderzoek vragen. De restanten van de thans verdwenen pastorijsvleugel worden na vergelijking van het historische kaartmateriaal met de resultaten van het veldwerk eerder ten noorden van het onderzoek verwacht. Dit ofwel op hetzelfde grasveld ofwel achter de huidige gebouwen. Een tweede mogelijkheid is dat de restanten binnen de nu omheinde oppervlakte liggen. Indien de zone ten noorden van het plangebied in de toekomst ontwikkeld wordt, komt deze in aanmerking voor een archeologische prospectie met ingreep in de bodem. Bij de huidige planning zal ook de pastorijsmuur aangepakt worden. Wij achten het nodig dat de werken aan deze muur, aan de binnenzijde van het omheinde areaal opgevolgd worden door middel van een archeologische begeleiding om ook hier de eventuele aanwezigheid van de funderingen van de oude pastorijsvleugel te bevestigen of uit te sluiten.

Bovenstaand advies is slechts een selectieadvies en dient louter ter advisering van het bevoegd gezag: Ruimte en Erfgoed. Het definitieve besluit met betrekking tot de vrijgave van het terrein, zal op basis van het uitgebrachte advies genomen worden door het bevoegd gezag. Daarom wordt geadviseerd om inzake het besluit contact op te nemen met Ruimte en Erfgoed, afdeling Vlaams-Brabant.

9. Bibliografie

Bronnen

ERVYNCK A., P. DEGRYSE, P. VANDENABEELE & G. VERSTRAETEN
2009. *Natuurwetenschappen en archeologie. Methode en interpretatie*. Leuven/Den Haag.

KEMPENEERS P. 2006. *Toponymie van Vissenaken*. In: Handelingen van de koninklijke comissie voor toponymie en dialectologie. LXXVIII. Pp. 196-197.

VAN DE WIEL C. 1968. *Vissenaken's ongekeend verleden*. Leuven.

VAN DE WIEL C. 1970. *Vissenaken aan de Velp*. In: De Brabantse Folklore. Nr. 187. Pp. 261-265.

Websites (geraadpleegd augustus 2011)

Microsoft Bing

<http://www.ngi.be>

<http://www.agiv.be/gis/diensten/geo-vlaanderen/>

(geraadpleegd voor bodemkundige kaart)

<http://www.vissenaken.be>

<http://cai.erfgoed.net>

10. CD-ROM

Bijgevoegd bevindt zich een CD-rom met de volgende gegevens:

- Foto's geordend per werkput
- De digitale versie van dit rapport
- Fotolijst, sporenlijst, velddagboek, hoogtematen.

11. Lijst met gebruikte dateringen

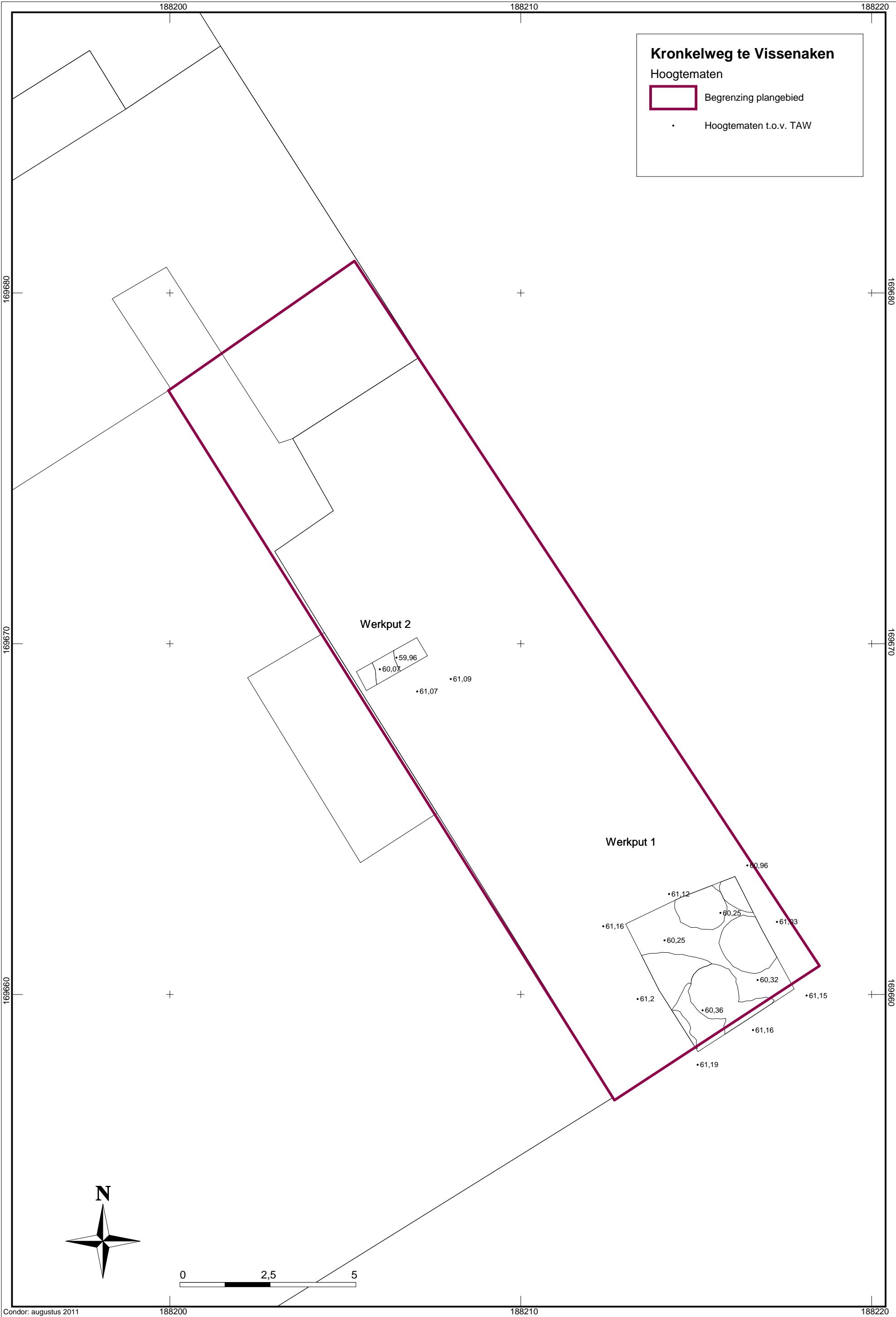
Ruwe datering	Verfijning 1	Verfijning 2	Verfijning 3	Precieze datering
STEENTIJD	Paleolithicum	Vroeg-paleolithicum	Vroeg-paleolithicum	1.000.000/500.000 - 250.000 jaar geleden
		Midden-paleolithicum	Midden-paleolithicum	250.000 - 38.000 jaar geleden
		Laat-paleolithicum	Laat-paleolithicum	38.000 - 12.000 jaar geleden
	Mesolithicum	Vroeg-mesolithicum	Vroeg-mesolithicum	ca. 9.500 - 7.700 v. Chr.
		Midden-mesolithicum	Midden-mesolithicum	7.700 - 7.000/6.500 v. Chr.
		Laat-mesolithicum	Laat-mesolithicum	ca. 7.000 - ca. 5.000 v. Chr.
		Finaal-mesolithicum	Finaal-mesolithicum	ca. 5.000 - ca. 4.000 v. Chr.
	Neolithicum	Vroeg-neolithicum	Vroeg-neolithicum	5.300 - 4.800 v. Chr.
		Midden-neolithicum	Midden-neolithicum	4.500 - 3.500 v. Chr.
		Laat-neolithicum	Laat-neolithicum	3.500 - 3.000 v. Chr.
		Finaal-neolithicum	Finaal-neolithicum	3.000 - 2.000 v. Chr.
METAALTIJDEN	Bronstijd	Vroege bronstijd	Vroege bronstijd	2.100/2.000 - 1.800/1.750 v. Chr.
		Midden bronstijd	Midden bronstijd	1.800/1.750 - 1.100 v. Chr.
		Late bronstijd	Late bronstijd	1.100 - 800 v. Chr.
	Ijzertijd	Vroege ijzertijd	Vroege ijzertijd	800 - 475/450 v. Chr.
		Midden ijzertijd (oosten)	Midden ijzertijd (oosten)	475/450 - 250 v. Chr.
ROMEINSE TIJD	Romeinse tijd	Late ijzertijd (oosten)	Late ijzertijd (oosten)	250 - 57 v. Chr.
		Late ijzertijd (westen)	Late ijzertijd (westen)	475/450 - 57 v. Chr.
		Vroeg-Romeinse tijd	Vroeg-Romeinse tijd	57 v. Chr. - 69
MIDDELEEUEWEN	Middeleeuwen	Midden-Romeinse tijd	Midden-Romeinse tijd	69 - 284
		Laat-Romeinse tijd	Laat-Romeinse tijd	284 - 402
		Vroege middeleeuwen	Frankische periode	5de eeuw - 6de eeuw
			Merovingische periode	6de eeuw - 8ste eeuw
			Karolingische periode	8ste eeuw - 9de eeuw
NIEUWE TIJD	Nieuwe tijd	Volle middeleeuwen	Volle middeleeuwen	10de eeuw - 12de eeuw
		Late middeleeuwen	Late middeleeuwen	13de eeuw - 15de eeuw
		16de eeuw		
NIEUWSTE TIJD	Nieuwste tijd	17de eeuw		
		18de eeuw		
		19de eeuw		
		20ste eeuw		

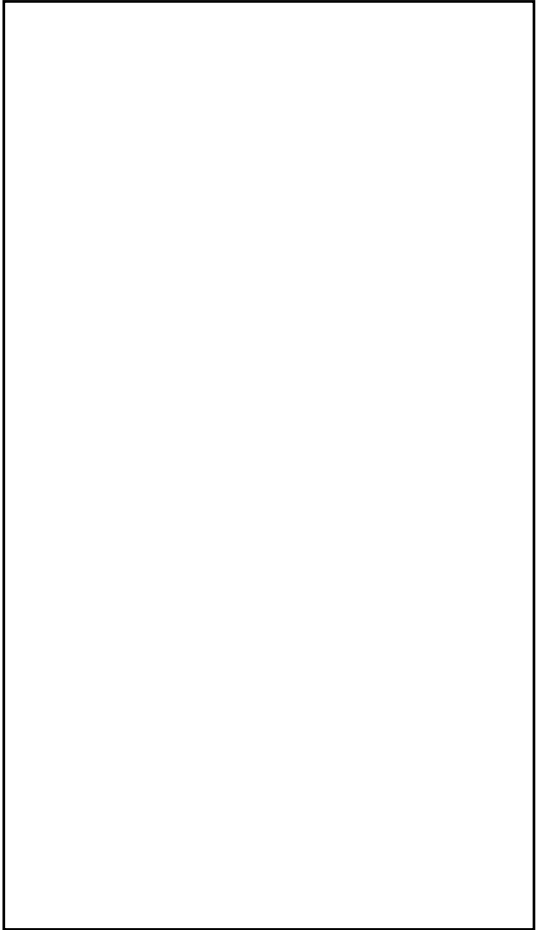
BIJLAGEN

Bijlage 1

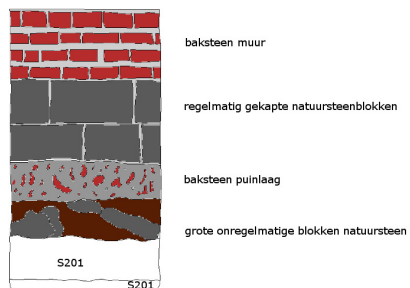
 Spoor, nieuwe tijd - nieuwste tijd

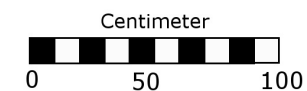
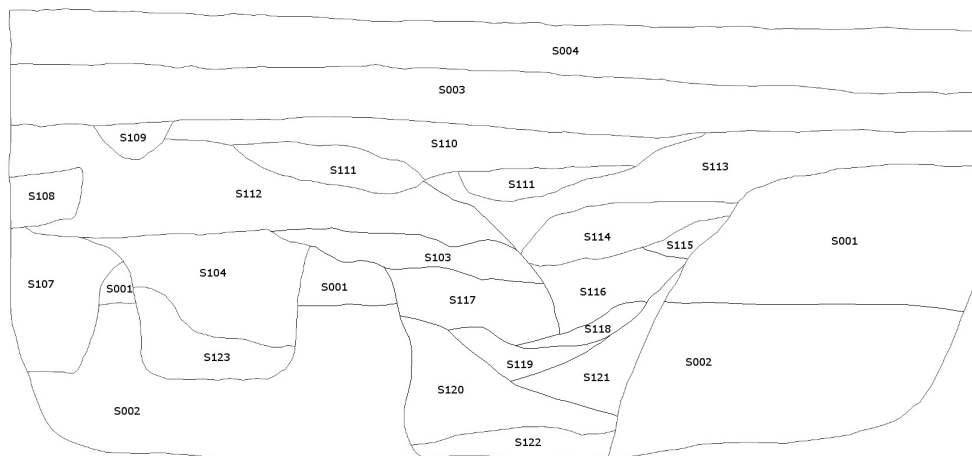

Bijlage 2

Profiel 2-1

Profiel 1-1

Profielen

Bijlage 3

Sporenlijst			Provincie: Vlaams-Brabant			Gemeente: Vissenaken		Plaats-toponiem:		
			Projectnr: 11-060			Code: VI11KR		Kronkelweg		
SPOORNR	INTERPRETATIE	KLEUR	TEXTUUR	INSLUITSELS	BEGRENZING	VORM	SAMENHANG	COUPE	OPMERKING	DATERING
001	B-HORIZONT	GEBR	LS1							
002	C1-HORIZONT	BRGE	LS1							
003	GEROERDE LAAG	GRBR	LS1	HK6 SK7 KEI7 BST7 AW7						NIEUWE-NIEUWSTE
004	GEROERDE LAAG	DOBR	LS1	PL2 HK6 SK7 KEI7 BST7 AW7						NIEUWE-NIEUWSTE
005	C2-HORIZONT	GE LIGR	Z2S3							
101	KUIL	GR + BR VL1	LS1	BST7 ST7	SCHERP	ONREGELMATIG	101-106	NEE	AFVALKUIL	NIEUWE-NIEUWSTE
102	KUIL	GR + BR VL1	LS1	BST7 ST7	SCHERP	ONREGELMATIG	101-106	NEE	AFVALKUIL	NIEUWE-NIEUWSTE
103	KUIL	GR + BR VL2	LS1	BST7 ST7	SCHERP	ONREGELMATIG	101-106	JA	AFVALKUIL	NIEUWE-NIEUWSTE
104	KUIL	GR + BR VL2	LS1	ST7	SCHERP	ONREGELMATIG	101-106	JA	AFVALKUIL	NIEUWE-NIEUWSTE
105	KUIL	GR + BR VL2	LS1	ST7 BST6 ME7	SCHERP	ONREGELMATIG	101-106	NEE	AFVALKUIL	NIEUWE-NIEUWSTE
106	KUIL	GR + BR VL2	LS1	ST7 BST6	SCHERP	ROND	101-106	NEE	AFVALKUIL	NIEUWE-NIEUWSTE
107	KUIL	GR + BR VL1	LS1		SCHERP	ONREGELMATIG		JA		NIEUWE-NIEUWSTE
108	PUIN	BR + RO EN WI VL1	LS1		SCHERP	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
109	PUIN	BR + RO EN WI VL1	LS1		SCHERP	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
110	GEROERDE LAAG	LIBR LIGR	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
111	GEROERDE LAAG	LIGR + GE VL1	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
112	GEROERDE LAAG	GRBR + GR VL 1	LS1	BST6 HK6 ST6	VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
113	GEROERDE LAAG	GRBR + GRBR VL 1	LS1	BST6 HK6 ST7	VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
114	KUILLAAG	GR + BR VL 2	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
115	KUILLAAG	GEBR	LS1	HK6	VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
116	KUILLAAG	GR + LIGR VL 1	LS1	HK6	VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
117	KUILLAAG	GR + GEBR VL 2	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
118	KUILLAAG	GRBR + GE VL 1	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
119	KUILLAAG	LIGR	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
120	KUILLAAG	GR + GEBR VL 3	LS1	BST7	VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
121	KUILLAAG	GEBR	LS1	HK6	VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
122	KUILLAAG	GEBR	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
123	KUILLAAG	DOGR + GE VL 1	LS1		VAAG	ONREGELMATIG		NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
201	KUIL	GR + BR VL1	LS1	BST7 ST7	SCHERP	ONREGELMATIG	OUDER DAN MUUR	NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
202	KUIL	GR + BR VL1	LS1	BST7	SCHERP	ONREGELMATIG	OUDER DAN MUUR	NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
203	MUURLAAG	LIGR LIBR	LS1 + ST		SCHERP	ONREGELMATIG	ENKELE BROKKEN	NEE	NATUURSTEEN	NIEUWE-NIEUWSTE

204	MUURLAAG	RO	BST	SCHERP	REGELMATIG	PUINLAAG	NEE		NIEUWE-NIEUWSTE
205	MUURLAAG	GRWI	ST	SCHERP	REGELMATIG	BLOKKEN	NEE	NATUURSTEEN	NIEUWE-NIEUWSTE
206	MUURLAAG	ROBR	BST	SCHERP	REGELMATIG	BAKSTENEN	NEE		NIEUWE-NIEUWSTE

Fotolijst

				Provincie:	Vlaams-Brabant	Gemeente:	Vissenaken	Plaats, Toponiem:
				Projectnr:	11-060	Code:	VI11KR	Kronkelweg
Datum	Fotonr	Werkput	Vlak	Spoornr.	Fotorichting	Opmerkingen		Fotograaf
29/06/2011	001				oost	Pastorij en plangebied		EVDV
29/06/2011	002	1	1		zuidwest	Overzicht werkput 1		EVDV
29/06/2011	003	1	1		zuidwest	Overzicht werkput 1		EVDV
29/06/2011	004	1	1		noordwest	Overzicht werkput 1		EVDV
29/06/2011	005	1	1		noordoost	Overzicht werkput 1		EVDV
29/06/2011	006	1	1		zuidoost	Overzicht werkput 1		EVDV
29/06/2011	007	1	1		zuidwest	Overzicht werkput 1		EVDV
29/06/2011	008				zuidoost	Pastorij		EVDV
29/06/2011	009				noordoost	Pastorij		EVDV
29/06/2011	010	2	1		noordoost	Overzicht werkput 2		EVDV
29/06/2011	011	2	1		noordoost	Overzicht werkput 2		EVDV
29/06/2011	012	2	1		noordoost	Overzicht werkput 2		EVDV
29/06/2011	013	2	1		noordoost	Overzicht werkput 2		EVDV
29/06/2011	014	2	1		noordoost	Overzicht werkput 2		EVDV
29/06/2011	015	2	1		noordoost	Overzicht werkput 2		EVDV
29/06/2011	016				noordoost	Plangebied en werkput 2		EVDV
29/06/2011	017	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	018	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	019	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	020	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	021	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	022	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	023	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	024	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	025	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	026	1	2		noordoost	Profiel 1-1		EVDV
29/06/2011	027				noordoost	Pastorij en plangebied		EVDV
29/06/2011	028				zuidoost	Overzicht plangebied		EVDV
29/06/2011	029				zuidoost	Overzicht plangebied		EVDV
29/06/2011	030				zuidoost	Pastorij		EVDV
29/06/2011	031				noordoost	Kerk		EVDV
29/06/2011	032				zuidoost	Pastorij		EVDV

29/06/2011	033	zuid	Pastorij	EVDV
29/06/2011	034	zuidoost	Pastorij	EVDV
29/06/2011	035	noord	Kerk	EVDV